

TÜRK CEZA KANUNU'NDA TAKSİR*

Cengiz Topel ÇİFTÇİOĞLU**

---

* Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK-ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.

** Gaziosmanpaşa (İstanbul) Cumhuriyet Savcısı.

ÖZ

Suç teorisine göre, tipe uygun ve hukuka aykırı bir eylemin yapılmış olması failin sorumluluğu için yeterli değildir. Failin söz konusu eylemi gerçekleştirirken kusurlu olması da gerekir. Kusura dayanan sorumluluk anlayışı ile bağdaşmayan objektif sorumluluk anlayışı 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu (TCK) ile terk edilmiş bulunmaktadır. Failin, öngörülebilir bir sonucu öngörmemesi esasına dayanan taksir, 765 sayılı TCK'da tanımlanmamış olmasına karşın, yeni TCK m.22/2'de bir tanıma kavuşturulmuştur. Kusurluluğun bir türü olan taksir, istisnai bir nitelik taşıdığından taksirli bir hareketin cezai sorumluluk doğurabilmesi için bu durumun kanunda açıkça düzenlenmiş olması gerekir.

Esas itibarıyla Türk Ceza Kanunu'nda taksirin ele alındığı bu çalışmada, konunun daha sistematik bir şekilde ortaya konulabilmesi amacıyla, ana hatlarıyla kusurluluk kavramı, kusurluluğun esasını açıklayan teoriler ve kusur yeteneği konuları da izaha çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kusurluluk, taksir, öngörülebilme, nedensellik bağı, sorumluluk.

NEGLIGENCE UNDER THE TURKISH CRIMINAL CODE

ABSTRACT

In criminal theory, for responsibility of the perpetrator, it is not sufficient that the activity, which is committed is in line with the type of crime and is in breach of law. The perpetrator must have negligence for committing such criminal activity. The objective liability approach contradicting negligent liability approach has been abandoned in the new Turkish Penal Code numbered 5237. Negligence, which failure of expectation of something that should be expected, and which was not defined in the old Penal Code numbered 765 is now defined in Article 22(2) of the Penal Code. Negligence is a kind of fault and is of exceptional nature must be defined in a law in order to cause criminal responsibility for its exceptional nature.

This study mainly deals with negligence under the Turkish Criminal Code. In order to present the subject systematically, the concept of negligence in broad terms, theories explaining basis of negligence and adequacy for negligence is also explained.

Keywords: Faultiness, negligence, expectability, causality, responsibility.

GİRİŞ

Suç genel teorisi ya da kısaca suç teorisi suçun ne olduğunu ortaya koymaya çalışır. Yani suçun zorunlu unsurlarını, suçun diğer hukuka aykırı eylemlerden farkını ve suçu ağırlaştırıcı ya da hafifletiren nedenleri irdeler. Tipe uygun ve hukuka aykırı eylemin yapılmış olması failin sorumluluğu için yeterli değildir. Failin söz konusu eylemi gerçekleştiren kusurlu olması da gerekir. Kusura dayanan sorumluluk anlayışı ile bağdaşmayan objektif sorumluluk bazı hukuk sistemlerinde varlığını sürdürmekle birlikte 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu (TCK) bu sorumluluk anlayışından vazgeçmiş bulunmaktadır.

Objektif sorumluluk, failin icrai ya da ihmali iradi hareketinin sonucundan, herhangi bir psikolojik bağın varlığı aranmaksızın sadece nedensellik bağı dolayısıyla sorumlu tutulmasıdır. Burada yalnızca zarara neden olma cezalandırmanın sebebini oluşturmaktadır.^[1] Ancak çağdaş ceza hukukuna anlam veren ve onu hukukun diğer alanlarından ayıran unsur, kusurluluktur. Failin sorumluluğu için söz konusu eylemi gerçekleştiren kusurlu olmasını arayan ve tamamen failin subjektif durumuyla ilgili olan bu unsura “*kusurluluk*”, “*manevi unsur*”, “*sübjektif unsur*” gibi adlar verilmektedir. TCK m.21/1 kastı, 21/2 olası kastı, m.22/2 taksiri ve m.22/3 bilinçli taksiri düzenlemiştir.

Bu çalışmada esasen Türk Ceza Kanunu'nda taksir ele alınmıştır. Ancak konunun sistematik bir şekilde açıklanabilmesi bakımından ana hatlarıyla kusurluluk kavramı, kusurluluğun esasını açıklayan teoriler ve kusur yeteneği konuları da incelenmeye çalışılmıştır. Zira kusur kavramının teorik çerçevesi çizilip ve taksirli suçlarda kusurun ne şekilde belirleneceği açıklanarak; taksirin en önemli unsuru olan öngörülebilirliğe verilecek anlam, bu belirlemelere göre taksirli suçun yapısında değerlendirme konusu yapılabilecektir.

[1] Demirbaş, Timur: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2009, s. 374; Özen, Muharrem; Ceza Hukukunda Objektif Sorumluluk Ankara 1998, s.18; Dönmezer, Sulhi-Erman, Sahir: Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt: II, İstanbul,1986, s.308 vd; Öztürk, Bahri-Erdem, Mustafa Ruhan: Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku Ankara, 2011, s.190

I. GENEL OLARAK KUSURLULUK KAVRAMI, KUSURLULUĞUN HUKUKİ NİTELİĞİ VE KUSUR YETENEĞİ

A. Genel Olarak Kusurluluk Kavramı

Suç genel teorisinde, bir eylem tipik ve hukuka aykırı olsa bile bu eylem failine isnat edilemiyorsa failin sorumluluğundan söz edilemez. Çağdaş ceza hukuku, kusursuz sorumluluk anlayışını terk etmiştir. Çağdaş ceza hukukuna anlam veren ve onu hukukun diğer alanlarından ayıran unsur kusurluluktur. Kusur, failin hukuka uygun hareket edebilme olanağına sahip olmasına karşın, hukuka aykırı bir davranışı seçmiş ve gerçekleştirmiş olması sebebiyle kınanabilmesini ifade etmektedir.^[2]

B. Kusurluluğun Esasını Açıklayan Teoriler

Kusurluluğun nitelik ve kapsamını açıklayan iki teori mevcuttur. Bunlar psikolojik teori ve normatif teori olarak adlandırılmaktadır.

1. Psikolojik Teori

Bu teori, Latin ülkelerinde egemendir. Bu teoriye göre kusurluluğun kast ve taksir olarak iki türü bulunmaktadır. Kast basit bir tanımla hareket ve sonucunun istenmesi, taksir ise sadece hareketin istenmesidir. Buna göre kusurluluğu hareketin istenmesi biçiminde kabul etmek ve bunu başlangıç noktası almak mümkündür. Bu şekilde anlaşılan kusurluluk, sonuç ile bunu istemiş ya da öngörebilecek durumda bulunan fail arasında kurulan psikolojik bir bağ, manevi bir nedensellik bağı olarak ifade edilmiştir.^[3]

2. Normatif Teori

Normatif teori ise, Alman ekolüne ait bir görüştür. Bu teoriye göre kusurlu olmak, hukuka aykırı bir hareketi, normun koyduğu yasaklara veya yüklediği ödevlere karşın yapmak anlamına gelmektedir. Her hukuk kuralı kişilere ödevler yükler, bunlara aykırı hareket etmek de normatif bakımdan kişiyi kusurlu hale getirir. Kusurluluğu oluşturan irade hukuka aykırı bir eylem gerçekleştirmek

[2] Dönmezer-Erman, s.224; Öztürk-Erdem, s.233; Demirbaş, s.338; İçel, Kayıhan: Ceza Hukukunda Taksirden Doğan Sübjektif Sorumluluk, İstanbul,1967, s.10

[3] Dönmezer- Erman, s.219; İçel, s.10; Demirbaş, s.338-339; Öztürk- Erdem, s.233

bilincinden ibarettir. Bu bilinç kastla taksirin ortak noktası olarak kusuru işaret etmektedir.^[4]

3. Değerlendirme

Öğretide kusurluluğun esasını açıklamak bakımından psikolojik ve normatif teori ileri sürülmüş ise de kusurluluğun esasını açıklayabilmek bakımından her iki teoriye de gereksinim vardır. Kusurluluğun kast, taksir ve netice sebebiyle ağırlaşmış suç olmak üzere üç türü bulunmaktadır. Bu üç kusur türü bakımından tek ortak unsur yapılan hareketin istenmesidir. Bu itibarla psikolojik görüş önem kazanmakta ise de, kusurluluğun bir değerlendirme olduğu da gözönüne alınmalıdır. Fail ile fiil arasındaki psikolojik ilişki nedeniyle failin kınanabilmesini ifade eden kusurluluk, psikolojik nedene dayanmakla birlikte normatif yönü de içermektedir. Failin iradesi bazen sonucu kapsayabilir, bu durumda kasttan söz edilir. Taksirde veya netice sebebiyle ağırlaşmış suçlarda, failde sonuç bakımından irade yoktur. Sonuç ile hareket arasında nedensellik bağı bulunduğu ve kanunda bu yönde açık bir düzenleme olduğundan fail sorumlu tutulur. Bu açıdan normatif görüş, iradenin taksir biçiminde ortaya çıkmasında önem kazanır.^[5]

C. Kusur Yeteneği

Kastta da taksirde de, kusurlu bu irade vardır ve bu kusurlu iradeyi sosyal disiplinsizlik ve kanun hükümlerine uymaktan kaçınma olarak açıklamak mümkündür. Belirli bir eylem ile fail arasında ve esas itibarıyla psikolojik nitelikte bir bağlantı olarak kabul edilen kusurluluğun esas şekli sübjektif sorumluluktur. Sübjektif sorumluluk kasttan veya taksirden doğar.^[6] Kusur konusunda verilecek değer yargısı ahlaki değil, hukukidir. Buna göre kusurdan söz edebilmek için bir ceza normu bakımından failin kınanıp kınanamayacağını saptanması gerekir. Yani bir kişi kendi anlayışına göre ahlaka uygun hareket ettiği düşüncesinde olsa bile, gerçekleştirdiği eylem nedeniyle kınanabiliyorsa sorumlu tutulur. Kusurluluk, kusur yeteneği (isnat yeteneği) ve kusur olmak üzere ikiye ayrılır. Kusur yeteneği, bir eylemin bir kişiye yüklenebilmesi için, failde bulunması gereken niteliklerin tümüdür. Kusur yeteneği, yanlış ile doğruyu haklı ile haksızı ayırabilme ve buna göre hareket edebilme yeteneğidir. Kusur yeteneği, hareketin

[4] Dönmezer-Erman, s.221; Öztürk- Erdem, s.233; Centel, Nur- Zafer, Hamide- Çakmut, Özlem: Türk Ceza Hukukuna Giriş İstanbul, 2006, s.354; Demirbaş, s.339

[5] Demirbaş, s.339; İçel, s.17; Dönmezer-Erman, s.223-224

[6] Dönmezer-Erman, s.218 vd; Turgut, Hüseyin: Suçlu Kimdir? Suçlu Çocukların Eğitime ve Toplumla Kazandırılması, Suçlu Çocuklar, Suça İtilme Nedenleri ve Eğitim Yolu ile Korunmaları, Adalet Bakanlığı Yayınları Yeni Seri No:65, Ankara,1985, s.9-10; Demirbaş, s.340; Öztürk – Erdem, 246 vd.

yapıldığı sırada mevcut olmalıdır.^[7] Ancak *actiones liberae in causa* (sebebinde serbest olan hareketler) kuralına göre, failin suçun işlenmesi sırasında bilerek kendisini kusur yeteneğinden yoksun hale getirmesi durumunda bu durum onu sorumluluktan kurtarmaz. Bu kural failin hem kasten hem de taksirle işleyebileceği suçlar için geçerlidir.^[8]

II. TAKSİR KAVRAMI, TAKSİRİN HUKUKİ ESASI VE TAKSİRİN UNSURLARI

A. Taksir Kavramı

Taksir, Arapça bir sözcük olup, bir işi eksik yapma bir şeyi yapabilirken çekinip yapmama gibi anlamlara gelmektedir. Kast ve taksir arasındaki ayrım Roma Hukuku'na (*dolus-culpa*) kadar uzanmaktadır, ortaçağ İtalyan hukukçuları aracılığıyla Carolinaya, oradan da müşterek hukuka geçmiştir. Ancak; taksir kasta göre uzun süre gölgede kalan bir kavram olmuştur. Bu durum son yüzyılda kişilerin yaşamı ve sağlığı bakımından zararlı sonuçlara yol açabilecek tehlikeli faaliyet alanlarının artması ve teknolojik gelişmelerin ilerlemesiyle değişmiştir.^[9]

Failin öngörülebilir bir sonucu öngörmemesi biçiminde tanımlanabilen taksir, 765 sayılı TCK'da tanımlanmamakla birlikte yeni TCK m. 22/2'de "dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen sonucu öngörülmeden gerçekleştirilmesidir." biçiminde tanımlanmıştır. Buna göre taksir, genel olarak, istenen bir davranışın istenmeyen sonucundan sorumluluktur.^[10]

Toplumsal yaşam niteliği gereği tehlikelerle doludur. Herkes hergün bireysel-toplumsal yaşamın gereği olarak birçok davranışta ve etkinliklerde bulunmaktadır. Bu davranış ve etkinliklerin bir kısmı tehlikeli sonuçlar doğurabilecek niteliktedir. Bu bakımdan toplumda kişilere ödev ve sorumluluklar yükleyen yazılı ve yazılı olmayan davranış kuralları mevcuttur. Bu davranış kuralları, insanın eylemleriyle başkaları açısından yaratabileceği sınırsız tehlikeli veya zararlı sonuçları önlemeye ya da bu tehlikeleri sosyal yönden kabul edilebilir sınırlar

[7] Öztürk – Erdem, s.236; Demirbaş, s.318; Dönmezer, Sulhi: Genel Ceza Hukuku Dersleri, İstanbul, 2003, s.185

[8] Demirbaş, s.318-319; Öztürk – Erdem, s.236-237; Dönmezer, s.185

[9] Demirbaş, s.358; Öztürk -Erdem, s.257-258; Hafizoğulları, Zeki – Özen, Muharrem; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler 5.Baskı, Ankara 2012, s. 286; Koca, Mahmut-Üzülmez, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2012 s.165

[10] Demirbaş, s.358; Hafizoğulları-Özen, s.286; Keçelioğlu, Elvan: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Kasıt Ve Taksire İlişkin Maddelerine Eleştirel Bir Yaklaşım, TBB Dergisi, Sayı 83,2009, s.131

içinde tutmayı hedeflemektedir.^[11] Kişilerin, bu kurallara aykırı davranışları sonucu ortaya çıkabilecek tehlikeli sonuçların yol açacağı haksızlığa neden olmamaları bakımından, davranışlarında özenli olmaları gerekir. Davranışında özenli olmak, tedbirli, dikkatli olmak, meslek ve sanatta acemi olmamak emirlere ve nizamlara uymak demektir.^[12]

Şüphesiz özensiz davranarak başkalarının çıkarlarına istemeden zarar veren bir kişi bu davranışının sonuçlarına katlanmak zorundadır.^[13]

Taksirli bir davranışın cezai sorumluluk doğurabilmesi için, kanunilik ilkesinin bir gereği olarak o davranışın kanunda ayrıca bir suç sayılmış olması da gerekir. Gerçekten failin fiili bir suç tanımına uysa bile o suçun kanunda taksirli şekli öngörülmemişse, fail fiilinden sorumlu olmayacaktır. Kanun sadece kasıtlı bir davranışla başkalarının malına zarar verme fiilini suç saymış olduğundan yani bu suçun taksirli şekline yer vermediğinden özensizlik gösterilerek başkasının malına zarar verme eylemi zarar ne kadar büyük olursa olsun suç oluşturmayacak ancak zararın tazmini istenebilecektir. Başka bir ifadeyle kusurluluğun ikinci türü olan taksir istisnai bir nitelik taşır. Bu nedenle bir fiilin taksirli şeklinin cezalandırılabilmesi için bunun kanunda açıkça öngörülmüş olması gerekir.^[14]

B. Taksirin Hukuki Esası

Taksirin hukuki esası, taksirin sınırının çizilmesi ve unsurlarının belirlenmesi açısından önemlidir. Bu konuda bazı teoriler öne sürülmüştür.

1. Hukuka Aykırı Araçlar Kullanma Teorisi

Bu teoriye göre, taksirli suçlarda, başlangıçta nedensellik bağı dışında özel bir subjektif unsura ihtiyaç yoktur. Hukuka aykırı araçlarla zararlı sonuca iradi olarak sebep olmak yeterlidir. Bu görüşe göre hukuka aykırı bir amaca yöneldiği takdirde kast, böyle bir amaç bulunmayıp yalnızca hukuka aykırı araçların kullanılması durumunda ise taksir vardır. Yani hukuka aykırı araçlar kullanan fail bunun sonucunda doğacak sonucu öngörüp öngöremeyeceğine hatta bu sonucu önleme olanağına sahip olup olmadığına bakılmaksızın sonucun etkin nedeni olduğu için cezalandırılmalıdır. Çünkü böyle bir kişi iyi bir insan olmadığını göstermiştir ve bu nedenle sorumlu tutulmalıdır.^[15]

[11] Hafizoğulları-Özen, 286; Koca-üzülmez, s.165

[12] Demirbaş, s.358; Hafizoğulları-Özen, s.286; Keçelioğlu, s.131; Koca-Üzülmez, s.165

[13] Toroslu, Nevzat: Ceza Hukuku Eskişehir, 2011 s.50; Koca-Üzülmez, s.168; Hafizoğulları-Özen, s.286

[14] Toroslu, s.50; Öztürk-Erdem, s.259; Demirbaş, s.360

[15] Dönmezer-Erman, s.272; Demirbaş, s.358

Bu görüş Stoppato tarafından savunulmuştur. Bu teori, hukuka aykırı araçlar kullanma kavramının çok soyut olması sebebi ile eleştirilmiştir.^[16]

2. Öngörebilme Teorisi

Carrara tarafından savunulan bu teoriye göre taksirin hukuki esasını, bir kişinin kendi eyleminin mümkün ve öngörülebilir sonuçları hesaplamakta iradi olarak özen göstermemesi oluşturur. Bu teorinin ilk izlerinin Aristo'ya kadar uzandığı ileri sürülmektedir. Roma hukukunda da taksir ihtiyatlı bir kişi tarafından öngörülebilir bir sonucun öngörülmemesi biçiminde açıklanmaktaydı. Bu teori taksirin hukuki esasını açıklayan görüşler arasında en çok kabul görmüş olanıdır.^[17]

Bu teori sonucun kime göre öngörülebilir olduğunun saptanması bakımından eleştirilmiştir. Bu konuda bazıları orta zekâda bir kişiyi, bazıları faili, bazıları da failin üyesi olduğu sosyal gruba dâhil orta zekâda bir kişinin esas alınması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Yine bu teori bilinçli taksiri izah edememesi sebebi ile de eleştirilmektedir, zira bilinçli taksirde fail eyleminin sonucunu öngörmesine karşın hareketine devam etmektedir.^[18]

3. Önleyebilme Teorisi

Bu teoriye göre taksir, öngörülmesi ve önlenmesi mümkün olan bir sonucu öngörmek ve önlemek hususunda gerekli özenin iradi olarak gösterilmemesidir. Bu teori Brusa tarafından savunulmuş ve öngörebilme kavramına önleyebilme kavramının eklenmesi ile ortaya çıkmıştır. Carrara da öngörebilme mevcut iken önleme imkânı yok ise bu öngörememeye eşittir demek sureti ile öngörme ve önlemenin ayrılmaz bir bütün olduğuna işaret etmiştir.^[19]

Bu görüş, bir eylemin sonucunu önleyebilmek için, o sonucun meydana gelebileceğinin öngörülmesi gerektiğini ve failin eyleminin başlangıcında sonucu öngörebilecek durumda iken, sonradan bu sonucu önleyebilecek durumda olmaması halinde sorumluluğunun hareketin başındaki öngörmemeye dayanması nedeni ile eleştirilmiştir. Yine bu teori bilinçli taksir ile kurallara uymama şeklinde işlenen bilinçsiz taksirli suçları açıklayamaması sebebiyle de eleştirilmiştir.^[20]

[16] Dönmezer-Erman, s.272; Demirbaş, s.358

[17] Dönmezer-Erman, s.268; Demirbaş, s.359

[18] Dönmezer-Erman, s.268; Demirbaş, s.359

[19] Dönmezer-Erman, s 271; Demirbaş, s.359

[20] Dönmezer-Erman, s 271-272; Demirbaş, s.359

4. Yanılma Teorisi

Bu görüşe göre taksirin sebebi kaçınılabılır yanılma değildir. Böyle bir yanılma yoksa taksirden bahsedilemez. Fail bir yanılığa düşmeyebilecek durumda bulunduğu takdirde taksiri vardır. Başka bir ifade ile failin kusurluluğunun nedeni kaçınılması mümkün olan yanılmaya düşmesidir. Bu teori de Alimena tarafından savunulmuştur.^[21]

Burada da yanılmanın taksirin nedeni olmadığı bilakis gereken dikkat ve özenin gösterilmemiş olmasının yanılmanın sebebinin oluşturduğu eleştirisi yapılmaktadır. Ayrıca taksirin nedenini yanılmada görmenin bir mantık hatasından ibaret olduğu ileri sürülmüştür.^[22]

5. Değerlendirme

Öğretide egemen olan görüş öngörebilme teorisidir. Toplum ya her insanı ya da belirli meslek ve sanatları icra edenleri ortak deneyime dayanarak daha özenli davranmaya davet etmekte ve bu nedenle de taksirli davranışları da cezalandırmaktadır. Taksirli suç kişiyi daha basiretli olmaya ve başkasının haklarını daha fazla korumaya sevk eden zorlayıcı kuralların ihlalden ibarettir. Başka bir ifadeyle taksir, daima istenmeyen zararlı sonuçları önlemeye yönelik ve uyulması zorunlu bir davranış kuralına uymama ve kişiden buna uymasının istenebilirliğinin mümkün olması durumunda gündeme gelir.^[23]

C. Taksirin Unsurları

Taksirin unsurlarını beşe ayırmak mümkündür. Bunlar; taksirle işlenebilen bir suç olması, hareketin isteyerek yapılması, sonucun iradi olmaması, hareketle sonuç arasında nedensellik bağının bulunması ve sonucun öngörülebilir olmasıdır.

1. Taksirle İşlenebilen Bir Suçun Bulunması

Kusurluluğun tipik şekli kasttır. Taksirli sorumluluk ise istisnaidir. Nitekim TCK m.21/1'e göre, "suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır." Taksirli sorumluluk istisnai olduğundan bir eylemin taksirli şeklinin cezalandırılabilmesi için bu konuda kanunda açık bir hüküm bulunmalıdır. TCK m. 22/1'e göre "taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır."

[21] Dönmezer-Erman, s.274; Demirbaş, s.359; Parlar, Ali-Hatipoğlu, Muzaffer: 5237 sayılı TCK Yorumu,1.Cilt. Ankara, 2007 s.209

[22] Dönmezer-Erman, s.274; Demirbaş, s.359; Parlar -Hatipoğlu, s.209

[23] Dönmezer-Erman, s.275 vd; Demirbaş, s.360; Toroslu s.50; Hafizoğulları-Özen, s.287 vd; Koca-Üzülmez s.169; Öztürk-Erdem, s.261

Kanunda eylemin taksirli biçimi öngörülmemiş ise kanunilik ilkesi karşısında bunu cezalandırmak mümkün değildir.^[24]

TCK'da her suçun taksirli biçimine yer verilmemiştir. TCK'da veya özel kanunda açıkça gösterilen eylemler dışındaki taksirli eylemleri cezalandırma imkânı yoktur. TCK sınırlıda olsa bazı suçların taksirli şeklinin açıkça cezalandırılmasını kabul etmiştir. Bu cümleden olarak;

- taksirle öldürme (m.85)
  - taksirle yaralama(.89)
  - taksirli iflas (m.162)
  - genel güvenliğinin taksirle tehlikeye sokulması (m.171)
  - atom enerjisi ile taksirle patlamaya sebebiyet verme (m.173/2)
  - trafik güvenliğini taksirle tehlikeye sokma (m.180)
  - çevrenin taksirle kirletilmesi (m.182)
  - zehirli madde katma suçunun taksirle işlenmesi (185/2)
  - “çocuğun soy bağıını değiştirme” suçunun taksirle işlenmesi (231/2)
  - taksirle askeri tesislerin tahribine neden olmak (m.307/3)
  - savaş zamanında yükümlülüklerini taksirle yerine getirmeme (m.322/2)
  - devletin güvenliğine ve siyasi yararlarına ilişkin bilgileri taksirle açıklama (m.329/3)
  - yasaklanan bilgileri taksirle açıklama (336/3)
  - taksir sonucu casusluk fiillerinin işlenmesi (m.338)
- Suçlarını TCK m.22/1 fıkrası uyarınca açıkça düzenlemiş bulunmaktadır.^[25]

2. Hareketin İsteyerek Yapılması (İradiliği)

Failin taksirinden söz edebilmek için hareketin iradi olması gerekir yani bilinerek ve istenerek yapılmış bir hareketin mevcudiyeti şarttır. Failin hareketini bilerek ve isteyerek yapmadığı hallerde taksirli olduğundan söz edilmez.

[24] Toroslu, s.50; Öztürk-Erdem, s.259; Demirbaş, s.360, Koca-üzülmez s.170; Hafizoğulları-Özen, s.290

[25] Hafizoğulları,-Özen, s.290-291; Parlar-Hatipoğlu s.209-210; Erol, Haydar TCK (gerekçeli ve açıklamalı) 1.Cilt Ankara, 2.baskı s.481-482; Şahin, Cumhuriyet-Özgenç, İzzet: Türk Ceza Hukuku Mevzuatı Ankara 2007 s.130-131; <http://www.kocalihuku.org/index.php/tr/ceza-hukuku/25-5237-sayili-tuerk-ceza-kanununda-taksir>: 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda Taksir, s.3-4; Tezcan, Durmuş-Erdem, MustafaRuhan-Önok, R.Murat:Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Ankara 2010, s.187,240; Erem,Faruk-Toroslu, Nevzat:Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara,1987, s.468-469; Dönmezer, Sulhi: Ceza Hukuku Özel Kısım Kişilere Mala Karşı Cürümler, İstanbul,12.basım, s.86-131 vd; Özgenç,İzgenç:Türk Ceza Kanun Gazi Şerhi Genel Hükümler, Ankara, 2006, s.304 vd; Ercan, İsmail: Ceza Hukuku Genel Hükümler-Özel Hükümler, İstanbul,2007, s.180; Tiyek Sait Ramazan: İslam Ceza Hukukunda Kast Unsuru (Öldürme,Müessir Fiil,Hırsızlık ve Zina Suçlarında),Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Van,2008, s.15

Başka bir ifade ile ortada iradi bir hareket yoksa o takdirde kaza veya tesadüf hallerinden söz edilebileceği için, sorumluluk söz konusu olmayacaktır.^[26]

Taksirli icrai suçlarda hareketin iradiliğinin tespiti güçlük yaratmaz. Ancak; taksirli ihmali suçlarda iradiliğinin varlığının tespiti güçlük arz eder. Zira ihmali hareketin yani hareketsizliğin iradiliğinin iddia edilemeyeceği ileri sürülmüştür. Ancak; taksirli ihmali suçlarda da bir kişi özenli olmak istediğinde dikkatli davranır, burada da bir şeyi unutmuşsa bunun sebebi yeteri derecede dikkatli davranmak istemeyişidir. Bu bakımdan mücbir neden veya kaza dışında kalan bütün hallerde ihmali hareket de iradidir, yani istenmiştir.^[27]

3. Sonucun İstenmemesi, Yani İradi Olmaması

Sonucun istenmemesi taksiri, kasıttan ayıran bir unsurdur. Gerçekten; failin sonucu istemiş olması halinde kastın varlığından söz edilir. Taksirli suçlarda sonuç önem taşımaktadır. Zira sonucun gerçekleşmesi failin cezalandırılmasını gerektiren bir koşuldur. Bu bakımdan, sonuç gerçekleşmediği takdirde taksirli suçlara teşebbüs mümkün olmadığından taksirli hareketin faili cezalandırılmaz.^[28]

Öte yandan bazen zararlı bir sonucu doğurabilecek bazı hareketlerin, bu sonuç gerçekleşse de, trafik kurallarını belirleyen mevzuat gereğince, bağımsız olarak cezalandırıldıkları görülmektedir. Fakat bu durumlarda da taksirli bir suçtan değil, bu kuralların ihlalinin ayrıca ve tek başına cezalandırıldığı kasıtlı suçlardan söz etmek mümkündür.^[29]

Ayrıca, fail sonucu öngörmesine rağmen istememiş olabilir, ünlü Giyom Tell örneğinde olduğu gibi fail öngördüğü sonucun gerçekleşmemesi için her türlü dikkati ve çabayı göstermektedir. Bu durumda failin kast hükümlerine göre sorumlu tutmak olanaklı değildir. Zira öngörülen sonuç ile irade arasında bir çatışma vardır. Bu nedenle, bu durumda “*bilinçli taksir*” den söz etmek mümkündür.^[30]

4. Sonucun Öngörülebilir Olması

Sonucun öngörülebilir olmasının aranması kişilere yüklenen dikkat ve özen görevinin doğal bir neticesidir. Taksirin bu unsuru, taksiri kaza ve tesadüften ayıran bir kıstastır. Taksirli suçlarda sonucun öngörülebilir olması unsuru, bu

[26] Dönmezer-Erman, s.286; Demirbaş, s.361; Öztürk-Erdem, s.262; Ercan, s.177

[27] Dönmezer-Erman, s.278; Demirbaş, s.361; Öztürk-Erdem, s.262; Hafizoğulları-Özen, s.291; Ercan, s.177

[28] Dönmezer-Erman, s.279; Demirbaş, s.361; Koca-Üzülmüş s.191; Hafizoğulları-Özen, s.291 vd

[29] Demirbaş, s.36; Hafizoğulları-Özen, s.291

[30] Dönmezer – Erman, s.279; Demirbaş, s.361; Öztürk – Erdem, s.260

unsurun gösterdiği hususiyet ve önemi nedeni ile aşağıda ayrıntılı ve değişik yönleriyle ayrı bir başlık altında izaha çalışılmıştır.

5. Hareket İle Sonuç Arasında Nedensellik Bağının Bulunması

Failin taksirli eylemi ile gerçekleşen sonuç arasında bir nedensellik bağının bulunması gerekir. Bu bağın oluşmasında, mağdurun veya üçüncü kişinin eylemi, önemli bir rol oynamış olabilir.

a-Üçüncü Kişinin Hareketi; Bu bağın oluşmasında söz konusu olabilecek, üçüncü kişinin hareketi kusurlu veya kusursuz olabilir.

Üçüncü kişinin hareketinin kusursuz olması durumunda bir sorun yoktur. Yani; failin hareketi ile sonuç arasındaki nedensellik bağı varlığını sürdürür.

Üçüncü kişinin hareketinin kusurlu olması durumunda, bu kusurlu hareket kast ya da taksir şeklinde gerçekleşebilir. İlk olasılıkta üçüncü kişinin kastlı hareketinin söz konusu olması durumunda şayet; meydana gelen sonuç üçüncü kişiye yüklenebiliyorsa üçüncü kişinin de taksirli suçtan sorumlu tutulması mümkündür. İkinci olasılıkta ise yani üçüncü kişinin illi seriye taksirli hareketi ile katılması durumunda üçüncü kişinin de sorumluluğu vardır. Zira üçüncü kişinin taksirli hareketi de sonuç bakımından nedensellik değeri taşımaktadır. Üçüncü kişinin taksirli veya kasıtlı eyleminin failin taksirli hareketine eklenmesi durumunda her fail kendi kusurlu eyleminden sorumlu olacaktır. Yani; gerçekleşen sonuçtan fail taksiri, üçüncü kişi ise kastı veya taksiri dolayısıyla cezalandırılacaktır. Nitekim TCK m.22/5'te, "*birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.*" denilerek bu duruma işaret edilmiştir.^[31]

b-Mağdurun Hareketi; Nedensellik bağının oluşumunda mağdurun hareketi açısından üç durum söz konusu olabilir.

Birinci olasılıkta mağdurun hareketi normaldir. Bu durumda mağdurun hareketinin, failin hareketi ile sonuç arasındaki illi seriye her hangi bir etkisi yoktur.

İkinci olasılıkta mağdurun hareketi normal olmamakla birlikte kusurlu ve hukuka aykırı da değildir. Bu durumda mağdurun normal olmayan hareketlerine karşın, sonuç öngörülebilir nitelikte ise failin taksiri ve illiyet bağının varlığı kabul edilir. Şayet; sonucu öngörme ihtimali yok ise mağdurun normal olmayan hareketleri, failin hareketi ile sonuç arasındaki nedensellik bağını ortadan kaldırır.^[32]

[31] Dönmezer – Erman, s.280-281; Öztürk – Erdem, s.260; Demirbaş, s.364-367; Koca – Üzülmüş, s.198-205, Hafizoğulları-Özen, s.296; Ercan, s.180-181

[32] Dönmezer-Erman, s.282-283; Demirbaş-s.365

Üçüncü olasılıkta ise, mağdurun hareketi kusurludur. Failin hareketi ile birleşen mağdurun hareketinin kusurlu olması durumunda illiyet bağının durumunun tespit edebilmek açısından çeşitli ihtimalleri ayrı ayrı değerlendirmek gerekecektir. Failin hiçbir taksirli hareketi yokken, sonuç tamamen mağdurun kusurlu davranışı sonucu gerçekleşmiş ise failin hareketi ile sonuç arasında nedensellik bağı olmadığından fail sorumlu olmayacaktır. Sonucun gerçekleşmesinde hem failin hem de mağdurun taksirlerinin bulunması durumunda fail için sorumluluk ortadan kalkmayacak yani; taksirler arasında takas yapılamayacak failin hareketi ile sonuç arasında nedensellik bağı kesilmeyecektir. Ancak; bu durumlarda ortak (müterafik) kusur söz konusu olacaktır. Mağdurun taksiri failin taksirinin hafiflemesine, yol açacağından adalet duygusu gereği failin cezasından indirim yapılması gündeme gelecektir.^[33]

Son olarak mağdurun kusurlu davranışına failin daha önce yaptığı taksirli bir davranışının neden olması durumunda da, failin taksirli hareketlerinden doğan sonucun objektif olarak faile isnat edilip edilemeyeceğinin irdelenmesi gerekecektir.^[34]

III. SONUCUN ÖNGÖRÜLEBİLİR OLMASI

Taksirli suçlarda fail öngörülebilir bir sonuca neden olması dolayısıyla cezalandırılmaktadır. Bu bakımdan eğer sonuç öngörülebilir değil ise taksirli suçtan sorumluluk söz konusu olmayacaktır. Başka bir ifade ile taksirin varlığı için davranış kuralının ihlal edilmiş olması yeterli değildir, ayrıca; ihlal edilen bu davranış kuralı sonucunda ortaya çıkan zararlı sonucun faile isnat edilebilir olması zorunludur. Failin gerçekleştirdiği eylemden kınanabilir olmadığı takdirde kusurlu sayılması ve sorumluluğu cihetine gidilmesi de mümkün değildir.^[35]

Taksirden söz edebilmek için failin iradi olarak yaptığı hareketin sonucunu ya öngörmemiş olması ya da öngörse bile istememiş olması gerekir. Taksirle kastın farkı da burada ortaya çıkar. Kasttan söz edebilmek için failin iradi olarak yaptığı eylemin sonucunu istemiş ya da en azından kabullenmiş olması gerekir. Ancak; taksirde fail kesinlikle sonucu istememektedir.^[36]

Taksirde sonucun ön görülebilir nitelikte olması onu kaza ve tesadüften ayırır. Yine; öngörülemeyen sonucun faile isnat edilmemesi kuralı taksirli sorumluluk ile objektif sorumluluk arasındaki sınırı da belirler.^[37]

[33] Dönmezer-Erman, s.283; Demirbaş-s.366; Öztürk-Erdem, s.267; Hafizoğulları-Özen, s.296 vd; Koca-Üzülmez s.198 vd

[34] Demirbaş, s.367; Hafizoğulları-Özen, s.296 vd

[35] Özgenç, s.307 vd; Şahin-Özgenç s.130,Hafizoğulları-Özen, s.293; Demirbaş, s.362

[36] Hafizoğulları- Özen, s.293-294; Özgenç s.305; Ercan, s.178

[37] Dönmezer – Erman, s.286; Demirbaş, s.363; Şahin-Özgenç, s.130-131

Öngörülebilme olanağının belirlenmesinde objektif veya sübjektif nasıl bir ölçüt uygulanması gerektiği öğretisi ve uygulamanın tartışmalı konularından birisidir. Taksirin bir unsuru olarak öngörülebilmenin objektif biçimde saptanması ceza hukukunun sübjektifliği ile bağdaşmaz. Bu bakımdan öngörülebilmenin tespitinde failin kişisel niteliklerinin göz önünde tutmak suretiyle sübjektif ölçüt uygulamak gerekir. Buna göre failin mali durumu, görgüsü ve sosyal düzeyi, deneyimi, yaşı, bedeni kusurları, zekâ seviyesi ve cinsiyeti gibi hususlar ön görme olanağının saptanmasında göz önünde bulundurulmalıdır.^[38]

Sonucun öngörülebilir olmasının tespitinde failin içinde yaşadığı sosyal çevredeki veya icra ettiği meslek çerçevesindeki ortak deneyimler ve failin kişisel özellikleri önemli rol oynar.

Burada failin davranış kurallarına uymaması ne zaman ona isnat edilebileceği hususunun da irdelenmesi gerekir. Başka bir ifade ile davranış kurallarına, failin uyması hangi koşullarda failden beklenebilecektir. Bu sorunun yanıtı genel ve özel taksire göre farklılık arz edecektir.^[39]

Dikkatsiz ve özensizlikten kaynaklanan genel taksir durumunda sonucun öngörülebilirliği ve önlenirliği temel kriter kabul edilmelidir. Meydana gelen zararlı sonuç fail tarafından öngörülemez ve önlenemez ise failin kınanabilirliği mümkün olmadığından taksirli sorumluluğundan da bahsetmek mümkün değildir. Genel taksir denilen dikkatsizlik ve özensizlikten kaynaklanan taksirde sonucun öngörülebilir ve önlenir olup olmadığı hususu failin faaliyette bulunduğu tüm koşullar dikkate alınarak somut biçimde saptanacaktır. Yani; bu konuda ne fail esas alınacak ne deneyimli insan dikkate alınacak ne de ortalama insan dikkate alınacaktır.^[40]

Burada, sonucun öngörülebilir ve önlenir olup olmadığından değişik “*model-ajan*” kriterine başvurulacaktır. Bu kriterde modern iş bölümü, uzmanlaşma, bilgi standardı farklılıkları yanında eğitim derecesi, yaş, fiziki eksiklik gibi ölçütlerin değerlendirildiği gruplar esas alınarak sorumluluk tespit edilecektir.^[41]

Öte yandan taksirin varlığını belirlemeye yönelik kınanabilirlik yargısı izafidir. Çünkü istenmeyen sonuç belli durumda olan bir fail için öngörülebilir ve önlenir iken başka bir fail yönünden bu nitelikte olmayabilir. Model-ajan ölçütünde bir mesleki faaliyet içinde birden çok model-ajan belirlenmesi mümkündür. Bu durumda failin dâhil olduğu model-ajan bakımından sonuç öngörülebilir ve önlenir olarak değerlendirildiğinde fail kınanabilir ve dolayısıyla taksirli sorumluluğu gündeme gelebilir. Çünkü fail yalnızca objektif

[38] Özgenç, s.305 vd; Şahin-Özgenç s.130-131; Demirbaş, s.363; Hafizoğulları,-Özen, s.294; Tezcan-Erdem-Önok s.189-190

[39] Hafizoğulları,-Özen, s.298

[40] Tezcan-Erdem-Önok 188-189; Hafizoğulları-Özen, s.298; Özgenç,305 vd

[41] Hafizoğulları,-Özen, s.295

açından tehlikeli bir davranışı gerçekleştirmemiş olmakta, ayrıca; dikkatsiz ve özensiz davranmış olması sebebi ile de kınanabilmektedir.^[42]

Yazılı davranış kurallarına uyulmaması biçiminde ortaya çıkan özel taksirde, istenmeyen zararlı sonucun faile yüklenmesinde de, esasen ontolojik açıdan genel taksirden farklı bir durum söz konusu değildir. Özel taksir herhangi bir yazılı normun ihlalinde değil, yalnızca tehlikeli sonuçları önlemeye dönük normların ihlalinde kaynaklanmaktadır. Söz konusu önleyici davranış kurallarının ceza hukukuna dâhil normlar olması zorunlu değildir, koruyucu nitelik taşımaları kaydıyla ceza hukukuna dâhil olmayan normlarda olabilir.^[43]

Sonucun, öngörülebilir olması bakımından üzerinde durulması gereken bir nokta da, bu sonuçların hangi sonuçlar olduğudur. Öngörülebilirliği araştırılacak sonuç; her zaman eylemden meydana gelen sonuç değildir. Öngörülebilir sonuçtan kasıt, failin yaptığı iradi hareketin sebep olabileceği benzer sonuçlardır. Bu bakımdan, fiilen meydana gelmiş olan sonucun bütün ayrıntıları öngörülemez, yalnızca genel olarak öngörülebilse de, taksirin varlığını kabul etmek gerekir. Sonucun öngörülebilir olması, kişilere yüklenen dikkat ve özen görevinin bir koşulu olduğu için, bu görevin ifası belirli sonuçlarla sınırlandırılmaz. Başka bir ifade ile dikkat ve özen görevi neleri kapsıyorsa öngörülebilme ihtimali de bunlara göre saptanacaktır.^[44]

Yargıtay da taksirli suçlarda failin kusurlu olup olmadığını aynı esaslara göre tayin etmektedir. Yargıtay birçok kararında sonucun öngörülebilir olup olmadığını günlük yaşam deneyimlerine göre tespit etmiş görünmektedir.^[45] Buna göre taksirli suçlarda fail, kendi yetenekleri, algılama gücü, tecrübeleri, bilgi düzeyi, ve içinde bulunduğu koşullar altında, objektif olarak var olan dikkat ve özen yükümlülüğünü öngörebilecek ve yerine getirebilecek durumda olmalıdır.^[46] Bütün bu imkan ve yeteneklere sahip olmasına karşın bu yükümlülüğe aykırı

[42] Dönmezer – Erman, s.268 vd. Hafizoğulları-özen , s.295; Özgenç, s.310

[43] Hafizoğulları- Özen, s.296-vd; Öztürk – Erdem, s.260; Koca-Üzülmez, s.182-183

[44] Demirbaş, s.363; Koca – Üzülmez, s.192; Özgenç, s.311-313

[45] Yargıtay 2. Ceza Dairesi (CD) 14.05.1999 tarih ve 6573/6614 sayılı kararında “*sanığın ölen oğlu ve tanıklarla birlikte ağaçlık ve çalılık bir alanda yürüdükleri sırada 13 yaşındaki ölen oğluna taşınması için verdiği tüfeğin ağaçlara takılıp patlaması sonucu meydana geldiği belirlenen olayda sonuçla sanığın hareketi arasında öngörülebilirlik olmadığına*” hükmetmiştir. (Tezcan – Erdem-Önok, s: 189)

[46] Yargıtay 2.CD’si 27.09.1999 tarih ve 11221/11745 sayılı kararında, “*yer sofrasında kahvaltı yapılırken 8 aylık olan ölen çocuğun sıcak su dolu çaydanlığı çekmesi ile sıcak suyun üzerine dökülmesi sonucu yanarak ölmesi şeklinde cereyan eden olaydan ölenin annesi olan sanığın sonucu öngörmemesi ve normal yaşantılarına aykırı olan eyleminde söz konusu olmaması dikkate alındığında, kaza niteliğinde olan olayda sanığa kusur yüklenemeyeceğine*” karar vermiştir. (Tezcan-Erdem-Önok.s.191)

davranan kişi, suç tanımında belirlenen sonucun gerçekleşmesine neden olması durumunda taksirli suçtan dolayı kusurlu sayılarak sorumlu tutulacaktır.^[47]

Yargıtay'ın emsal oluşturan kararlarına göre taksirli suçlar, toplumun ya herkese ya da belirli meslek veya sanatları icra eden kimselere ortak tecrübe normlarına dayanarak koyduğu, kişilerin daha dikkatli, başkalarının haklarını daha fazla koruyucu bir biçimde davranmaya yükümlü kılan kuralların ihlalinin doğmaktadır. Yine objektif olarak aranan dikkat ve özene aykırı olan davranışlar taksirli suçlar anlamında tipe uygun yani kusurlu davranışlardır. Objektif özene uygun olan hareketler ise tipe uygun eylem niteliğinde değildir, bu durumda bir haksızlıktan değil, bir şanssızlıktan söz edilebilir.^[48]

Yine Yargıtay bir kararında, intihar etmek için kendisini hızla gelen otomobilin altına atan ve kazaya neden olan şahsın amacının, kendi yaşamına son vermek olduğunu ve sürücünün yaralanabileceğini de önceden görebileceğinin söylenemeyeceğini ve bu nedenle bu gibi olaylarda taksirin “*neticenin öngörülebilmesi*” unsurunun gerçekleşmeyeceğine hükmetmiştir.^[49]

[47] Yargıtay 9.CD'si 05.07.2004 tarih ve 2796/3671 sayılı kararında “3 küçük çocuk sahibi olan ve yaşadığı köyde hayvancılıkla uğraşan sanığın evinin önünde 2,5 yaşındaki çocuğuna bağlı haldeki atın tepmesi sonucu meydana gelen ölüm olayında kazanın hayatın doğal akışına uymayan ender ve öngörülmez nitelikte olması, olay sırasında ahırda hayvanları ile uğraşması gibi etkenler de göz önüne alındığında, kusur yüklenmesi olanağı bulunmadığına” karar vermiştir. (Tezcan-Erdem-Özok; s.189)

[48] Yargıtay 9.CD'si 08.02.2007 tarih ve 2006/5924, 2007/875 sayılı kararında” olay tarihinde 9 yaşında olan A.K'ın 1.50 cm yükseklikte duvarlarla çevrili, demir kapı ile kapatılmış bahçeye girerek burada bulunan havuza düşerek ölmesi şeklinde gerçekleşen olayda, sanığın alabileceği başkaca bir önlem olmadığı bu nedenle de kusur izafe edilemeyeceği gözetilmeden atılı suçtan beraati yerine yazılı gerekçelerle mahkumiyetine karar verilmesi yasaya aykırıdır. (Koca-Üzülmez, s.183)

[49] Yargıtay 12 CD'si 2011/4878,2011/1530 sayılı kararı. (yayınlanmamıştır) Söz konusu kararda, “ Olay tarihinde alkollü olan sanık yayanın aniden yola çıkarak trafik kazasına sebebiyet vererek araç sürücüsü A.B.K.'ın taksirle ölümüne sebebiyet verdiğinden hakkında kamu davası açılmış ve yapılan yargılama sonunda sanığın mahkumiyetine karar verilmiştir. Yayanın sebebiyet verdiği trafik kazasından dolayı sanık olup olmayacağı sorununun öncelikle çözümlenmesi gerekmektedir.

Taksir, istisnai bir kusurluluk şeklidir. Toplumsal yaşamda belli faaliyetlerde bulunan kimselerin başkalarına zarar vermemek için bir takım önlemler alma ve bazı davranış kurallarına uyma zorunlulukları bulunmaktadır. Bu kurallar toplum olarak yaşama zorunluluğundan doğabileceği gibi, Devletin müdahalesiyle de ortaya çıkabilmektedir. Taksirli suç bu kuralların ihlal edilmesi sonucu belirlir. Fail, tedbirli ve öngörülülü davranmamış olduğu için cezalandırılır. Bu bakımdan sorumluluğun nedeni, öngörülebilir olanak ve ödevinin varlığına rağmen sonuca iradi bir hareketle neden olmak olup Türk Ceza Kanununun 22/2. maddesi “taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesi” olarak tanımlamaktadır...Yayanın karşıdan karşıya geçerken kendisine motorlu bir vasıtanın çarpacağı ve bu vasıtada bulunanların yaralanacağını öngörebilmesinin kabulü toplumda yaygın olan ortak düşünceye aykırıdır. Yayaların motorlu taşıt sürücülerine zarar vereceklerini, bu nedenle daha fazla basiretli davranmaları gerektiğini bildikleri

ve cezalandırılmaları gerektiği kabul edilemez. İntihar etmek için kendisini hızla gelen otomobilin altına atan ve kazaya neden olan şahsın amacı, kendi yaşamına son vermek olup sürücünün yaralanabileceğini de önceden görebileceği söylenemez. Bu nedenle taksirin 'neticenin öngörülebilmesi' unsuru bu gibi olaylarda gerçekleşmemiştir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 46-67. maddelerinde sürücülerin uyacakları kurallar, 68-70. maddelerde ise yayalar, hayvanla çekilen veya elle sürülen araçlarla hayvan sürücülerinin ve yarışlar hakkında kurallar düzenlenmiştir. Yayalarla ilgili düzenlemelerde uyacakları kurallar belirtilmiş, ışıklı işaret veya yetkili kişilerin bulunmadığı geçitlerde veya kavşaklarda güvenlikleri açısından araçların uzaklık ve hızını göz önüne almaları, yolu kontrol ederek kendi güvenliklerini sağladıktan sonra en kısa zamanda taşıt yolunu geçebilecekleri hükme bağlanmıştır. Belirtilen kurallara uymayanlar hakkında ise idari para cezasına hükmolunacaktır. Kanun koyucu tarafından da yayanın kendi can güvenliğini sağlaması için bir takım kurallar konulmuş, trafik kazaları ile ilgili 81. madde ve devamı maddelerinde sadece sürücülerden bahsedilmiş, yayaların motorlu taşıt sürücülerine veya başkalarına verebilecekleri zararlardan dolayı cezai sorumlulukları yönüne gidilmemiştir. Ayrıca ister kasdi, isterse taksirli olsun, bir fiilin cezalandırılabilmesi için uygunluk, elverişlilik, yeterlilik koşulları gerçekleşmelidir. Bir yayanın motorlu taşıt vasıtasına çarpmasında bu koşulların gerçekleştiği öne sürülemez. Örneğin bir yayanın otobüse çarpması halinde meydana gelen kazada otobüs içindekilerin ölmesinde veya yaralanmasında, aranan bu yeterlilik, elverişlilik ve uygunluk koşulları yoktur. Bu nedenle trafik kazasına karışan yayanın TCK'nın 85 veya 89. maddeleri gereğince cezalandırılması Ceza Hukukunun vurgulanan bu temel kriterlerine aykırıdır.

Bir olayda hukuki sorumluluk ile cezai sorumluluk farklı olup taksirli cezai sorumluluk daha dar olarak düzenlenmiş ve bunun çerçevesi TCK'nın 22. maddesinde çizilmiştir. Trafik kazasında yayanın hukuki sorumluluğunun bulunması cezai yönden de sorumlu olmasını gerektirmez. Yayanın kusurlu olması, yeni Türk Ceza Kanunu uygulamasında sürücünün cezasının belirlenmesinde ve hakkında lehe hükümlerin uygulanmasında nazara alınıp adaletli bir cezalandırma sağlanmaya çalışılmaktadır.

Yayaların kusurlu olmaları tazmini sorumluluğu gerektirir. Meydana gelen kazadan dolayı cezai sorumluluğun var olduğu kabul edilemez.

Bununla beraber Ceza Genel Kurulunun 21.10.1997 gün ve 1997/99-202 sayılı kararında sürücüler yanında yayalarında sanık olabileceğini kabul eden tek bir kararı bulunsa da Ceza Genel Kurulunun gerek bu karardan önce ve gerekse bu karardan sonraki kararları ile ceza dairelerinin istikrarlı uygulamaları yayaların kusurlu davranışları ile birlikte trafik kazasına sebebiyet vermeleri durumunda sadece sürücüler hakkında kamu davası açılmakta ve sanık olarak bunlar gösterilmektedirler.

Her ne kadar Adli Tıp Kurumu başkanlığı yaya H. C.'in olayda 6/8 oranında asli kusurlu olduğunu belirtse bile tüm açıklanan bu nedenlerden dolayı sanığın beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi (oy çokluğu ile) yasaya aykırıdır." sonucuna ulaşılmıştır. Ancak kararın oy çokluğu ile verildiği ve kararın karşı oy yazısında, "21.05.2004 günü saat 19.30 sularında, 237 promil alkollü olduğu saptanan sanık H. C.'in üst geçitten geçmek yerine, orta refüj aralığından yola girip karşıdan karşıya geçmek istediği sırada, yolda seyir halinde bulunan B.K.'nin sevk ve idaresindeki otomobile yola kontrolsüz bir şekilde giren yayaya çarpmamak için frene bastığı anda aracının kontrolden çıkarak, sağ yan orta refüj aralığındaki elektrik direğine çarpması sonucu, sürücü A.B.'nin öldüğü, araçta bulunan sürücünün eşi D.D.'in ise, BTM ile giderilemeyecek ve yaşamsal tehlike doğuracak şekilde yaralandığı, trafik ekiplerince yapılan ilk tespitte olaya neden olan yayanın asli derecede kusurlu olduğu, Adli Tıp Kurumunca düzenlenen raporda ise, 50 metre mesafede yaya geçidi bulunmasına rağmen burayı tercih etmeyip, kontrolsüzce yola intikal ederek, sürücünün ani fren yapıp kaza yapmasına neden olan H.C.'nin olayın oluşumunda 6/8

oranında kusurlu olduğu ve alkolün etkisiyle kazaya neden olduğunu dahi hatırlamadığı olayda, Uyuşmazlık, bu olaya neden olan failin herhangi bir aracı kullanmaması nedeniyle taksirle öldürme suçundan cezalandırılıp, cezalandırılmayacağıdır...765 sayılı TCK'nın 45. maddesinde, cürümlerde kastın aranacağı kuralına yer verildikten sonra, bu kuralın istisnası olarak 'Failin bir şeyi yapmasının veya yapmamasının neticesi olan bir fiilden dolayı kanunun o fiile ceza tertip ettiği ahval müstesnadır.' hükmüyle, kast olmaksızın da bir kimsenin taksirli davranışı nedeniyle cezalandırılabilmesi kabul edilmiş, ancak, taksir tanımlanmamış, bazı hükümlerinde 'tedbirsizlik', 'dikkatsizlik' 'meslek ve sanatta acemilik', 'nizamata ve evamir ve talimatlara riayetsizlik' şeklinde taksir kalıplarına yer verilmiştir.

5237 sayılı TCK'nın 21. maddesinin 1. fıkrasında da, suçun oluşmasının kasta bağlı olduğu belirtildikten sonra, 22. maddenin 1. fıkrasında taksirle işlenen fiillerin kanunda açıkça belirtildiği hallerde cezalandırılacağı hükmüne yer verilmiş, 2. fıkrasında ise taksir, 'dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesi' şeklinde tanımlanmıştır.

Görüldüğü gibi, taksir, istisnai bir kusurluluk şeklidir. Toplumsal yaşamda belli faaliyetlerde bulunan kimselerin başkalarına zarar vermemek için bir takım önlemleri alması ve bazı davranış kurallarına uyması zorunlu olup, bu kurallar toplum olarak yaşama zorunluluğundan doğabileceği gibi, Devletin müdahalesiyle de ortaya çıkabilmektedir. Taksirli suç bu kuralların ihlal edilmesi sonucu belirir, fail tedbirli ve öngörülü davranmamış olduğu için cezalandırılır. Bu bakımdan sorumluluğun nedeni, öngörebilme imkân ve ödevinin varlığına rağmen sonuca iradi bir hareketle neden olmaktan kaynaklanmaktadır. Taksir sonuçta bir haksızlık biçimidir, taksirli suçun haksızlık unsurunu, dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlali oluşturmaktadır, ancak, sadece objektif özen yükümlülüğüne aykırı bir davranışın varlığı taksirden dolayı cezalandırılmayı gerektirmez, buna bağlı olarak bir sonucun ortaya çıkması, ortaya çıkan bu sonucun da, fail tarafından öngörülmemiş olsa bile öngörülebilir nitelikte olması gerekmektedir.

Fail, kendi yetenekleri, algılama gücü, tecrübeleri, bilgi düzeyi ve içinde bulunduğu koşullar altında, objektif olarak varolan dikkat, özen yükümlülüğünü öngörebilecek ve yerine getirebilecek durumda olmasına rağmen, objektif özen yükümlülüğüne aykırı davranmaması nedeniyle öngörmediği bir neticenin meydana gelmesine neden olmalı, hareket ile sonuç arasında nedensellik bağı bulunmalı, failin hareketinden bağımsız bir etken sonuca tek başına neden olmalı, başka bir anlatımla hareket ile sonuç arasındaki nedensellik bağı kesilmemelidir...Somut olay değerlendirildiğinde;

Taksirli öldürme suçları gerek 765 gerekse 5237 sayılı TCK'da açıkça düzenlenip, yaptırıma bağlanmıştır. Fail yaya dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranmak suretiyle, geçmemesi gereken bir yerden geçmiştir. Failin bu davranışı hem ortak tecrübe kurallarına hem de, pozitif hukuk kurallarına aykırıdır. Zira fail yoldan karşıdan karşıya geçerken, Trafik Yasasının 68 ve Yönetmeliğin 138. maddelerine açıkça aykırı davranmıştır. Fail hareketini bilerek ve isteyerek gerçekleştirmiştir. Yola başkası tarafından itilmiş veya yola çıkmak için zorlanmış değildir. Akan bir trafiğe yayanın kendisini atması halinde, bu hareketin trafikte tehlike veya zararlı bir sonuca yol açacağı, makul orta zekâdaki her insan tarafından kabul edilebilecek bir durumdur. Şüphesiz ki doğan sonuç fail tarafından istenmiş değildir, zaten istenmiş olsaydı, taksirden dolayı değil kasten sorumluluğu söz konusu olacaktı. Yayanın hareketi ile doğan sonuç arasında da illiyet bağı bulunmakta, dolayısıyla failin taksirli suçtan cezalandırılması için yasanın aradığı tüm koşullar gerçekleşmiştir.

Ancak burada, taksirli davranışta bulunanın bu davranışı nedeniyle yalnızca kendisinin zarar görmesi hali ile somut olaydaki durum karıştırılmamalıdır. Yerleşik uygulamada, yayalar hakkında davanın açılmaması, fiilin sonucunda yayaların kendilerinin zarar görmesinden kaynaklanmaktadır, yoksa yasadaki yayaların bu suçun faili olamayacağına

Görüldüğü üzere öngörülebilme kıstası öğretisi ve uygulama tarafından kabul edilmiş bir kıstastır. Bu kıstas adalet düşüncelerine de uygundur. Zira; bir kişiyi kendisinin öngöremediği ve ortak deneyime göre öngörmesinin de gerekmediği bir sonuçtan sorumlu tutmak adalet duygularına aykırıdır. Bu itibarla öngörülebilme kıstası ceza adaletine insancıl bir yön vermeye yarar.^[50] Ayrıca; sonucun öngörülebilir olması halinde de failin psikolojik durumu bakımından iki olasılık gündeme gelir. Birinci olasılık da fail öngörülmesi mümkün olan sonucu gerçekte öngörmemiştir ve bu takdirde taksirin bulunduğu artık kuşkusuzdur. Failin buradaki taksirine bilinçsiz taksir veya basit taksir denir. İkinci olasılık ta fail sonucu öngörmüş fakat gerçekleşmesini istememiş, hatta gerçekleşmemesi için bütün dikkat ve özeni göstermiş buna rağmen sonuç yine de gerçekleşmiştir. Failin buradaki taksirine de bilinçli taksir denir. Buradan da anlaşıldığı üzere taksirin bilinçsiz (basit) taksir ve bilinçli taksir olmak üzere iki türü mevcuttur.^[51]

IV. TAKSİRİN GERÇEKLEŞME ŞEKİLLERİ VE TAKSİRLİ SUÇLARDA SORUMLULUK

A. Taksirin Gerçekleşme Şekilleri

765 sayılı eski TCK'nın 455/1, 459/1 maddelerinde, taksir, tedbirsizlik, dikkatsizlik, meslek ve sanatta acemilik ile nizamla, emirlere ve talimata

veya yayanın davranışlarının taksiri oluşturmayacağından değildir. Zira mevcut yasamızda, taksirli suçlarda failin açısından hiçbir sınırlama bulunmamaktadır. Elbette kişi intihar etmek için yola atlar ve sonuç gerçekleşirse, meydana gelen sonuçtan yalnızca kendisi zarar gördüğünden bu eylemden dolayı cezalandırılmayacaktır. Peki, bu eylemden, yaya değil de, başkaları zarar görürse yine de yayanın cezalandırılmayacağını söyleyebilecek miyiz? Kaldı ki, taksirli suçlardan cezalandırılabilmek için mutlaka sürücü olmaya da gerek bulunmamaktadır. Aracını yol kenarına usulsüz bırakıp da giden kişi bu eyleminden zararlı bir sonuç doğduğunda cezalandırılmamakta mıdır? Sürüyü yoldan geçiren çoban, bu eylemi nedeniyle bir zarara yol açmışsa cezalandırılmamakta mıdır?

Karayolları Trafik Kanununun 3. maddesi ile 'Trafik' kavramının yayaların, hayvanların ve araçların karayolları üzerindeki hal ve hareketleriyle açıklandığı, sanığın kusurunun tespitinde bu kanunun belirleyici olduğu ve ceza kanunlarının sadece araç-alet kullananları değil 'kusuru' cezalandırdığı da dikkate alındığında sanığın eyleminin karşılıksız kalması da yasa koyucunun amacına ve toplumsal adalete aykırı düşecektir.

Sanık meydana gelen ölüm olayında 6/8 oranında kusurludur, meydana gelen sonuç öngörülebilir bir sonuç olup, fiil ile sonuç arasında da illiyet bağı bulunmaktadır. Tüm bu nedenlerle, sanığın mahkûmiyeti yerine, beraati yönünde oluşan çoğunluk görüşüne iştirak edilmediği." belirtilmiştir. Yargıtay kararına konu olan bu ilginç olayda, karşı oy yazısının dayandığı gerekçeler bizce de daha isabetlidir.

[50] Dönmezer – Erman, s.277; Koca – Üzülmöz, s.189 vd

[51] Öztürk-Erdem, s.258; Koca-Üzülmöz, s.182 vd; Demirbaş, s.369; Özgenç, s.305

riyetsizlik olarak belirtilmekteydi. Yeni TCK m.22/2 de ise, taksir “*dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık*” olarak tanımlanmıştır. Yani 765 sayılı TCK’deki “*tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizam, evamir ve talimata riyetsiz*” ibarelerine yüklenen anlam, yeni kanunda “*dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlali*” ibaresi ile ifade edilmiştir.^[52]

1. Dikkat Yükümlülüğüne Aykırılık (Dikkatsizlik)

Dikkatsizlik olumlu bir harekette bulunmak suretiyle gösterilmesi gereken özenin gösterilmemesidir. Burada psikolojik olarak olumlu hareketle gösterilmesi gereken dikkat, ortak deneyimin gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılması suretiyle gerçekleşir.^[53]

2. Özen Yükümlülüğüne Aykırılık (Tedbirsizlik)

Tedbirsizlik ise belirli bir sonucun meydana gelmesine engel olabilecek önlemleri almamak suretiyle ihmali tutum göstermektir. Başka bir ifade ile özen gösterildiği takdirde sakınılabilecek bir durumdur.^[54]

B. Taksirli Suçlarda Sorumluluk

Taksir her suçta kanıtlanmak zorundadır. Taksir karinesi yoktur. Taksirin her somut olayda kanıtlanması zorunlu olmazsa, taksirden sorumluluk için yalnızca maddi nedensellik yeterli olur ve faille eylemi arasında psikolojik bağı varlığını aramaya gerek kalmaz. Bu da kusurlu sorumluluğun sonu anlamına gelir. Taksirin varlığı için, istenmeyen zararlı sonuçları önlemeye yönelik davranış kurallarının ihlal edilmesi gerekir. Bu kurallar yazılı davranış kuralları ve yazılı olmayan davranış kuralları olmak üzere ikiye ayrılır.^[55]

Yazılı davranış kuralları yetkili makamlar tarafından konulan nizam, emir ve talimatlar şeklinde karşımıza çıkar. Ancak bu kuralların mutlaka resmi otorite tarafından konulması gerekmez. Yazılı olmayan davranış kuralları ise dikkatli ve özenli olmaya ilişkin sosyal kurallardır. Bunlar genel ve bilimsel-teknik deneyimden kaynaklanır. Taksirli sorumluluğa neden olan yazılı olmayan davranış kurallarının, objektif bir niteliğe sahip olması gerekir. Ayrıca; failin sorumluluğunun öngörülebilirlik ve önenebilirlik kriterleri kapsamında belirlenmesi gerekir.^[56] Ancak emirlere, nizamlara uymamak şeklinde özel özensizlik

[52] Dönmezer-Erman, s.265 vd; Demirbaş, s.367; Koca – Üzülmöz, s.168

[53] Demirbaş, s.368; Özgünç, s.309; Hafizoğulları-Özen, s.298 vd

[54] Demirbaş, s.368; Hafizoğulları-Özen, s.298 vd; Şahin-Özgünç, s.131-132

[55] 55 Hafizoğulları-Özen, s.293; Öztürk – Erdem, s.260; Tezcan – Erdem – Önok, s.189

[56] Dönmezer-Erman, s.266-267; Hafizoğulları-Özen, s.293; Öztürk – Erdem, s.260; Tezcan – Erdem – Önok, s.189

halleri söz konusu olduğunda önemli olan husus failin eyleminin sonuçlarını öngörmüş olup olmadığı değildir, sadece failin davranışında zorunlu tedbir kurallarına yani; bir tehlikeyi ortaya çıkmadan önce gidermek için konulmuş olan yazılı davranış kurallarına uyup uymadığına bakılır. Burada da yani emirlere ve nizamlara uymamaktan doğan taksirli sorumlulukta, ihlalin tespiti yeterli olmakla birlikte, sorumluluğun ihlalden doğan bütün sonuçları kapsayacak şekilde genişletilmemesi gerekir. Burada ölçüt, “normun konuluş amacı”dır. Başka bir ifade ile taksirli sorumluluğun sınırını, ihlalin olası tüm sonuçları değil, bizzat ihlal edilen normun gerçekleşmesini önlemek amacıyla olduğu belli sonuçları çizmektedir.^[57]

Taksirle işlenen suçlardan dolayı ceza failin kusuruna göre belirlenir. 765 sayılı eski TCK'da failin kusuru 8 (tam) üzerinde hesaplanmaktaydı. (örneğin 5/8 kusurlu gibi) Ancak yeni TCK'da bu usulden vazgeçilmiştir. Taksirle işlenen suçlardan dolayı kusur değerlendirmesi, olayı inceleyen hâkim tarafından yapılabilir. Bu nedenle taksirden dolayı kusurluluğun matematiksel olarak ifadesi (derecelendirilmesi) yeni kanunda uygun görülmediği için bu usul terk edilmiştir. Ancak yine hâkim tarafından yapılacak kusur değerlendirmesi sonucunda, suçun cezasında belli bir oranda indirim yapılabilmektedir.^[58] Kusurun ağırlığı hakim tarafından belirlenir. Hâkim, olayın özellikleri ve teknik veriler çerçevesinde somut olayda failin kusurlu olup olmadığını takdir eder. Ancak; hâkim özel veya teknik bilgi gerektiren konularda bilirkişiye başvurabilir. Bilirkişinin bu durumda yapacağı inceleme işin tekniği ile sınırlı olacaktır. Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde bulunan kusurluluk konusunda herhangi bir değerlendirme yapamaz.^[59]

Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir (TCK m.22/5) . Zira taksirli suçlara iştirak mümkün değildir. Öte yandan taksirli suçlara teşebbüs de mümkün değildir.^[60]

Taksirli suçlar bakımından kanunda öngörülen cezalar, kasıtlı suçlara göre daha azdır. Ayrıca; TCK m.22/6'da, taksirli hareket sonucu neden olunan neticenin münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak şekilde mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmeyeceği hükme bağlanmıştır. Ancak; bu hüküm bilinçli taksir halinde

[57] Hafizoğulları-Özen, s.299

[58] Özgenç, s.318 vd; Hafizoğulları-Özen, s.298; Demirbaş, s.369; Ercan, s.186

[59] Türk, Hikmet Sami; Bilirkişilik, Adalet Dergisi, Ankara 2000, yıl:91 sayı:5, s.6; Hafizoğulları-Özen, s.300; Özgenç, s.307; Ercan, s.187

[60] Demirbaş, s.370; Öztürk – Erdem, s.262; Hafizoğulları-Özen, s.302; Parlar – Hatipoğlu, s.230; Ercan, s.188-189

uygulanmaz. Bilinçli taksir halinde cezadan belli bir oranda indirim yapılabilceği konusunda hâkime takdir hakkı tanınmıştır.^[61]

V. SONUÇ

Geçmiş Roma Hukukuna dayanan, ortaçağ İtalyan hukukçuları aracılığıyla Carolina'ya oradan da müşterek hukuka geçen kast-taksir ayırımında, taksir kavramı trafik suçluluğundaki artış, endüstrileşme ve tıbbi müdahale olanaklarının genişlemesiyle birlikte son yüzyıl içerisinde büyük önem kazanmıştır. Suç genel teorisinde, suçun unsurları tipe uygun eylem, hukuka aykırılık ve kusurluluk şeklinde üçe ayrılabilir. Tipe uygun ve hukuka aykırı eylemin yapılmış olması failin sorumluluğu için yeterli değildir. Failin bu sırada kusurlu olması gerekir. Failin icrai ya da ihmali iradi hareketinin sonucundan, herhangi bir psikolojik bağın varlığı aranmaksızın sadece nedensellik bağı dolayısıyla sorumlu tutulmasını ifade eden ve kusura dayanan sorumluluk anlayışı ile bağdaşmayan objektif sorumluluk, bazı hukuk sistemlerinde varlığını sürdürmekle birlikte 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu ile terkedilmiş bulunmaktadır. Kusurluluğun tipik şekli kasttır. Taksirli sorumluluk ise istisnaidir. Taksirli suçlarda fail, öngörülebilir bir sonuca neden olması dolayısıyla cezalandırılır.

Taksir konusunda, 765 sayılı TCK'daki "*tedbirsizlik veya dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizamata ve evamir ve talimata riayetsizlik*" ibarelerine yüklenen anlam 5237 sayılı yeni TCK'da, "*Dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlali*" ibaresi ile ifade edilmiştir. Ayrıca yeni kanunda eski kanundaki failin kusurunun 8 (tam) üzerinden hesaplama yönteminden vazgeçilerek kusur değerlendirmesinin ve buna göre ceza tayininin hâkim tarafından yapılacağı esası getirilmiştir. Ancak hâkim özel veya teknik bilgi gerektiren konularda bilirkişiye başvurabilecektir.

Son olarak, eski TCK'da yer almayan fakat öğretilde savunulan bilinçli taksir kavramının da, yeni TCK'nın kabulü ile Türk Ceza Adaleti sistemine dâhil olduğunu belirtmek gerekir.

[61] Demirbaş, s.370; Öztürk – Erdem, s.262; Hafizoğulları-Özen, s.302; Parlar – Hatipoğlu, s.230; Ercan, s.188-189; Şahin-Özgenç, s.132

KAYNAKLAR

- Centel, Nur- Zafer, Hamide- Çakmut, Özlem: Türk Ceza Hukukuna Giriş, İstanbul, 2006
- Demirbaş, Timur: Ceza Hukukun Genel Hükümler, Ankara, 2009
- Dönmezer, Sulhi: Ceza Hukuku Özel Kısım Kişilere Mala Karşı Cürümler, İstanbul, 12.basım
- Dönmezer, Sulhi: Genel Ceza Hukuku Dersleri, İstanbul, 2003
- Dönmezer. Sulhi-Erman Sahir: Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt: II, İstanbul, 1986
- Ercan, İsmail: Ceza Hukuku Genel Hükümler-Özel Hükümler, İstanbul, 2007
- Erem, Faruk-Toroslu, Nevzat: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara, 1987
- Erol, Haydar: TCK (gerekçeli ve açıklamalı) 1.Cilt, Ankara, 2.baskı
- Hafizoğulları, Zeki-Özen, Muharrem: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 5. Baskı Ankara 2012
- İçel, Kayhan: Ceza Hukukunda Taksirden Doğan Subjektif Sorumluluk, İstanbul, 1967
- Keçelioğlu, Elvan: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Kasıt Ve Taksire İlişkin Maddelerine Eleştirel Bir Yaklaşım, TBB Dergisi, Sayı 83, 2009
- Koca, Mahmut-Üzülmöz, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2012
- Özen, Muharrem: Ceza Hukukunda Objektif Sorumluluk, Ankara, 1998
- Özgenç, İzgenç: Türk Ceza Kanun Gazi Şerhi Genel Hükümler, Ankara, 2006
- Öztürk, Bahri-Erdem, Mustafa Ruhan: Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, Ankara, 2011
- Parlar, Ali-Hatipoğlu, Muzaffer: 5237 sayılı TCK Yorumu, 1.Cilt. Ankara, 2007
- Şahin, Cumhur-Özgenç, İzzet: Türk Ceza Hukuku Mevzuatı, Ankara, 2007
- Tezcan, Durmuş-Erdem, Mustafa, Ruhan-Önok, R.Murat: Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Ankara, 2010
- Tiyek, Sait Ramazan: İslam Ceza Hukukunda Kast Unsuru (Öldürme, Müessir Fiil, Hırsızlık ve Zina Suçlarında), Yüksek Lisans Tezi, Van, 2008
- Toroslu, Nevzat: Ceza Hukuku Eskişehir, 2011
- Turgut, Hüseyin: Suçlu Kimdir? Suçlu Çocukların Eğitime ve Topluma Kazandırılması, Suçlu Çocuklar, Suça İtilme Nedenleri ve Eğitim Yolu ile Korunmaları, Adalet Bakanlığı Yayınları Yeni Seri No:65, Ankara, 1985
- Türk, Hikmet Sami; Bilirkişilik, Adalet Dergisi, Ankara 2000, yıl:91, Sayı:5
- <http://www.kocalihuku.org/index.php/tr/ceza-hukuku/25-5237-sayili-tuerk-ceza-kanununda-taksir:5237> sayılı Türk Ceza Kanununda Taksir(E.T.19.10.2012)